

اصلاح نظام مدیریتی و اجرایی سیستم بهره برداری و نگهداری از شبکه های آبیاری (مطالعه موردی: شبکه های آبیاری استان خوزستان)

سیامک عباسپور^۱، حجت اله سقاوی^۲، جمال فیلی^۳

۱- دانشجوی کارشناس ارشد کنترل پروژه سازمان آب و برق خوزستان

۲- کارشناس ارشد مدیریت اجرایی آب منطقه ای فارس

۳- کارشناس ارشد سازه های آبی سازمان آب و برق خوزستان

jamal_feili@yahoo.com

خلاصه

وسعت شبکه های مدرن آبیاری و زمکشی در حال بهره برداری استان خوزستان در پایان سال ۱۳۷۸ معادل ۲۱۷۲۰۰ هکتار بود. بدیهی است سیستم مدیریتی آن زمان متناسب با سطح اراضی محدودی طرح ریزی و در حال اجرا بود لذا با این دیدگاه که سطح اراضی شبکه های مدرن در حال بهره برداری استان خوزستان در سال ۱۳۹۰ به یک میلیون هکتار خواهند رسید طرح مرحله به مرحله اصلاح نظام مدیریت بهره برداری و نگهداری شبکه های آبیاری استان در سال ۱۳۷۹ تهیه و از همان سال آغاز گردید. این طرح در سه فاز به مرحله اجرا درآمد. در فاز اول که برنامه کوتاه مدت نام گرفت تفکیک قراردادهای تعمیرات و نگهداری از بهره برداری شبکه های آبیاری در دستور کار قرار گرفته و عملیاتی گردید. در فاز دوم که طی سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ با عنوان برنامه میان مدت به اجرا درآمد؛ سیستم جامع نظارتی جهت کنترل کیفی و کمی عملیات تعمیرات و نگهداری شبکه های آبیاری تدوین و سپس پیاده سازی گردید. فاز سوم این طرح با عنوان برنامه بلند مدت از سال ۱۳۸۲ آغاز شد. در مرحله اول این فاز استقرار مهندسين مشاور جهت نظارت بر عملیات تعمیرات و نگهداری در دستور کار قرار گرفت. از سال ۱۳۸۳ و در مرحله دوم ضمن شفاف سازی شرح خدمات مهندسين مشاور، مواردی چون تهیه فهرست بهاء خاص عملیات تعمیرات و نگهداری شبکه های آبیاری، تهیه و تدوین دستورالعملهای بهره برداری و نگهداری از تاسیسات آبی، تهیه و تدوین طرح بازسازی اساسی شبکه های آبیاری و انجام مطالعات توسعه اراضی شبکه های آبیاری در حال بهره برداری انجام گردید. در این تجربه ضمن ارائه توضیحات در خصوص فازهای مختلف طرح اصلاح نظام مدیریتی و اجرایی سیستم بهره برداری و نگهداری از شبکه های آبیاری استان خوزستان نتایج حاصل از استقرار این نظام پس از اجرای فاز سوم به تفصیل شرح داده شده است.

کلمات کلیدی: نظام مدیریت، علاج بخشی، تعمیرات و نگهداری، فهرست بهاء.

۱. مقدمه

یکی سطح اراضی مورد بهره برداری شبکه های آبیاری مدرن تا سال ۱۳۷۸، ۲۱۷۲۰۰ هکتار بود. مدیریت بهره برداری و نگهداری از این سطح به شیوه طراحی شده در اوایل دهه ۵۰ بود. حتی تبدیل امور بهره برداری به شرکتهای بهره برداری در اواسط دهه ۷۰ تأثیری بر شیوه مدیریت متمرکز بهره برداری و نگهداری ایجاد نمود. از سویی دیگر بررسی های انجام شده نشان می دهد سطح اراضی شبکه های آبیاری مدرن در سال ۱۳۹۰ به ۱۰۰۰۰۰۰ هکتار بالغ می گردد. بنابراین بهره برداری از این سطح عظیم با تکیه بر شیوه های مدیریتی گذشته یعنی بهره برداری توسط شرکتهای دولتی و انجام خدمات نگهداری و تعمیرات توسط این شرکتهای و انجام نظارت توسط کارفرما غیر ممکن می نماید. بنابر این سعی گردید طی یک برنامه ریزی جامع در سه فاز کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت و با رویه گام به گام نسبت به اصلاح نظام مدیریتی و اجرایی موجود و طراحی و تدوین سیستم جامع برنامه ریزی و نظارت بر عملیات بهره برداری و نگهداری شبکه های آبیاری اقدام نماید. فاز کوتاه مدت این برنامه در سال ۷۹ آغاز و نهایتاً فاز بلند مدت آن در سال ۸۴ به پایان رسید.